

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 76 27

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

Številka: 5446-6/2023-2611-6

Datum: 12. 2. 2025

Zadeva: Pregled uspešnosti izvajanja Programa ESS+ za odpravljanje materialne prikrajšanosti v Sloveniji v obdobju 2021-2027 (CCI 2021SI05FPR001) v letu 2024

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ) je kot organ upravljanja v skladu s tretjo točko 41. člena Uredbe 2021/1060 pripravilo pregled napredka in uspešnosti izvajanja Programa ESS+ za odpravljanje materialne prikrajšanosti v Sloveniji v obdobju 2021-2027 (v nadaljevanju: Program) v preteklem letu.

Vse zahtevane informacije so podrobneje predstavljanje v nadaljevanju.

1. Napredek pri izvajanju programa ter doseganju mejnikov in ciljnih vrednosti

MDDSZ je v letu 2024 izvedel izbor vseh operacij, s katerimi je zagotovil razdeljevanje pomoči v hrani in izvajanje spremljevalnih ukrepov najbolj ogroženim osebam v Sloveniji za obdobje od 2024 do 2026.

Skupni upravičeni stroški vseh izbranih operacij v letu 2024 so znašali 5.095.309,42 EUR, od tega je bilo za stroške nakupa hrane porabljenih 4.469.569,70 EUR in za stroške razdeljevanja hrane in izvajanje spremljevalnih ukrepov 625.739,72 EUR, kar predstavlja 7 % pavšal stroškov nakupa hrane.

Ob upoštevanju delitve sredstev v razmerju 60 % za manj razvite regije in 40 % za bolj razvite regije, skupni upravičeni stroški v bolj razviti regiji znašajo 2.038.123,77 in v manj razviti regiji 3.057.185,65 EUR.

Napredek pri izvajanju operacij Programa in dosežene vrednosti so podrobneje opisani v nadaljevanju. Mejniki in ciljne vrednosti v Programu niso bili določeni.

1.1. Razdeljevanje pomoči v hrani in izvajanje spremljevalnih ukrepov

Januarja 2024 je MDDSZ objavil javni razpis za izbor upravičencev za razdeljevanje pomoči v hrani in izvajanje spremljevalnih ukrepov v letih 2024-2026, v okviru katerega so bili izbrani trije upravičenci, in sicer Rdeči križ Slovenije – Zveza združenj, Slovenska karitas in Mladinski center Prlekije - združenje NVO - so.p. Pogodbe z upravičenci so bile sklenjene maja 2024.

Osebe, upravičene do pomoči iz Programa v letu 2024, so bile določene s Sklepom predstojnika MDDSZ, na podlagi statističnih podatkov o skupinah oseb, ki najbolj tvegajo revščino in socialno izključenost.

Upravičenci so pakete s hrano delili na 362 razdelilnih mestih po celotni državi. Po podatkih iz letnih poročil upravičencev za leto 2024 je pomoč v hrani prejelo skupaj 124.526 končnih

prejemnikov, od katerih je bilo 65.113 žensk, 27.912 otrok, mlajših od 18 let, in 24.155 starih 65 let ali več. Dosežene vrednosti po regijah so prikazane v točki 1.4. poročila.

Skupna vrednost razdeljene hrane s strani upravičencev je v letu 2024 znašala 4.057.027,69 EUR, od tega je skupna denarna vrednost za brezdomce znašala 54.719,11 EUR in skupna denarna vrednost za druge ciljne skupine 4.002.308,58 EUR. Skupno je bilo v letu 2024 razdeljenih 3.359,61 ton pomoči v hrani. Dosežene vrednosti po regijah so prikazane v točki 1.4. poročila. Dosežene vrednosti po regijah so prikazane v točki 1.4. poročila.

Delež ESS+ v skupni količini razdeljene hrane je znašal 60,59 %.

Vsem končnih prejemnikom pomoči v hrani je bilo omogočeno vključevanje v različne spremljevalne ukrepe, in sicer:

- napotitev na mehanizme socialne države in informiranje o pravicah iz javnih sredstev,
- informiranje in spodbujanje k vključevanju v druge programe, ki so namenjeni spodbujanju socialnega vključevanja in socialne aktivacije,
- organizacija socializacije upravičenih končnih prejemnikov pomoči v obliki raznih povezovalnih aktivnosti in delavnic ter psihosocialno svetovanje,
- povezovanje in napotitev upravičenih končnih prejemnikov pomoči v obravnavo pristojnim službam,
- razbremenilni pogovori,
- psihosocialna pomoč v primeru naravnih in drugih nesreč ter težkih življenjskih situacijah (smrt, deložacija, invalidnost, ipd.),
- organizacija počitniških aktivnosti za otroke in mladostnike prejemnikov hrane,
- organizacija in izvedba učne pomoči za otroke prejemnikov hrane.

V spremljevalne ukrepe je bilo vključenih 51,93 % končnih prejemnikov.

Med pripravo, izvajanjem, spremljanjem, poročanjem in vrednotenjem operacij so bila v skladu z 9. členom Uredbe 2021/1060/EU dosledno upoštevana horizontalna načela, še zlasti načela, ki jih določata člen 9(2) in 9(3) navedene Uredbe ter določila 19., 21. in 22. člena Uredbe 2021/1057/EU.

Vsak končni prejemnik pomoči v hrani je prejel informativno brošuro (Vodnik po socialnih pravicah), ki jo je zagotovil MDDSZ z namenom povečati informiranost končnih prejemnikov pomoči o pravicah iz javnih sredstev.

1.2. Nakup hrane

Februarja 2024 je MDDSZ izvedel postopek javnega naročila o sukcesivni dobavi blaga v skladišča upravičencev za obdobje 2024 do 2026.

Postopek javnega naročanja blaga je potekal v skladu z zakonom, ki ureja javno naročanje. Upoštevano je bilo pravo Unije o varnosti potrošniških izdelkov, upoštevali so se podnebni in okoljski vidiki, zlasti za zmanjšanje količine živilskih odpadkov, pri čemer je bil v največji možni meri upoštevan 19. člen Uredbe (EU) 2021/1057, ki določa, da je pri naročanju živil potrebno upoštevati podnebni in okoljski vidik ter naročati živila, ki niso v embalaži za enkratno uporabo.

Pogodbe so bile sklenjene z osmimi dobavitelji za dobavo moke, testenin, riža, olja, mleka, konzervirane zelenjave fižola in pelatov, in marmelade. Dobava se je izvedla junija in septembra.

Skupaj je bilo dobavljenih 3.671.952 kg prehrabnih izdelkov, od katerih je bilo 3.359.610 kg razdeljenih končnim prejemnikom.

1.3. Tehnična pomoč

S sredstvi tehnične pomoči je MDDSZ izvedlo naključno kontrolo zdravstvene in higienske ustreznosti konzerviranih pelatov. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Izvajale so se delavnice, svetovanja, objave, pripravila navodila, z namenom krepitev zmogljivosti upravičencev in ostalih ključnih deležnikov.

Maja 2024 je bilo objavljeno javno naročilo za vzpostavitev informacijskega sistema, ki bo MDDSZ omogočilo načrtovanje, spremljanje in izvajanje Programa, in sicer bo nadgrajena že obstoječa aplikacija MOP-IS, ki je bila razvita v okviru preteklega programa. Pogodba z izbranim izvajalcem je bila podpisana avgusta 2024, izvedena je bila sistemska analiza, opredeljene vsebinske in tehnične specifikacije novih funkcionalnosti. Nadgradnja aplikacije bo predvidoma zaključena do pomladi 2025.

Izvedena vrednotenja in ugotovitve so podrobneje opisani v poglavju 3, ukrepi v zvezi z informiranostjo in prepoznavnostjo pa v poglavju 4.

Z namenom zmanjševanja upravnega bremena se bodo sredstva tehnične pomoči v skladu s 36. členom Uredbe 2021/1060/EU povrnila po pavšalni stopnji 5 % upravičenih izdatkov, vključenih v zahtevek za plačilo.

1.4. Doseženi kazalniki učinka in rezultata

Ob upoštevanju delitve učinkov Programa na obe regiji v razmerju 60 % za manj razvite regije in 40 % za bolj razvite regije, so bili v letu 2024 dosežene naslednje vrednosti kazalnikov:

Kazalniki učinka:

ID	Kategorija regije	Kazalnik	2024	Vir podatka
EMCO01	Bolj razvite regije	Skupna vrednost razdeljene hrane in blaga	1.622.811,07	MDDSZ
EMCO01	Bolj razvite regije	Skupna vrednost pomoči v hrani	1.622.811,07	MDDSZ
EMCO01	Bolj razvite regije	Skupna denarna vrednost hrane za brezdomce	21.887,64	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Bolj razvite regije	Skupna denarna vrednost hrane za druge ciljne skupine	1.600.923,43 €	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Bolj razvite regije	Skupna količina razdeljene pomoči v hrani	1.343,84	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Bolj razvite regije	Delež ESS+ v skupni količini razdeljene hrane	60,59	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Manj razvite regije	Skupna vrednost razdeljene hrane in blaga	2.434.216,62	MDDSZ

EMCO01	Manj razvite regije	Skupna vrednost pomoči v hrani	2.434.216,62	MDDSZ
EMCO01	Manj razvite regije	Skupna denarna vrednost hrane za brezdomce	32.831,47	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Manj razvite regije	Skupna denarna vrednost hrane za druge ciljne skupine	2.401.385,15	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Manj razvite regije	Skupna količina razdeljene pomoči v hrani	2.015,76	Letno poročilo upravičencev
EMCO01	Manj razvite regije	Delež ESS+ v skupni količini razdeljene hrane	60,59	Letno poročilo upravičencev

Kazalniki rezultata:

ID	Kategorija regije	Kazalnik	2024	Vir podatka
EMCR01	Bolj razvite regije	Število končnih prejemnikov pomoči v hrani	49.810	Letno poročilo upravičencev
EMCR02	Bolj razvite regije	Število otrok, mlajših od 18 let	11.165	Letno poročilo upravičencev
EMCR04	Bolj razvite regije	Število žensk	26.045	Letno poročilo upravičencev
EMCR05	Bolj razvite regije	Število končnih prejemnikov, starih 65 let in več	9.662	Letno poročilo upravičencev
P/1	Bolj razvite regije	Delež vključenih končnih prejemnikov v spremljevalne ukrepe	51,93 %	Letno poročilo upravičencev
EMCR01	Manj razvite regije	Število končnih prejemnikov pomoči v hrani	74.716	Letno poročilo upravičencev
EMCR02	Manj razvite regije	Število otrok, mlajših od 18 let	16.747	Letno poročilo upravičencev
EMCR04	Manj razvite regije	Število žensk	39.068	Letno poročilo upravičencev
EMCR05	Manj razvite regije	Število končnih prejemnikov, starih 65 let in več	14.493	Letno poročilo upravičencev
P/1	Manj razvite regije	Delež vključenih končnih prejemnikov v spremljevalne ukrepe	51,93 %	Letno poročilo upravičencev

2. Morebitna vprašanja, ki vplivajo na smotrnost programa, in ukrepi, sprejeti za obravnavo teh vprašanj

Ni relevantno.

3. Napredek, dosežen pri izvajanju vrednotenj, sintez vrednotenj in morebitnega nadaljnjega spremljanja ugotovitev

MDDSZ je v skladu s 23. členom Uredbe 2021/1057/EU izvedel javno naročilo za izdelavo strukturirane raziskave o končnih prejemnikih pomoči za leto 2024. Pri pripravi javnega naročila je MDDSZ upošteval Izvedbeno uredbo Komisije 2023/2071/EU in Pojasnilo Evropske komisije za izvedbo strukturirane raziskave končnih prejemnikov podpore iz ESS+ za odpravljanje materialne prikrajšanosti (specifični cilj 4(1)(m) Uredbe 2021/1057/EU), marec 2024.

Anketiranje je potekalo od oktobra do decembra 2024. Izvajalo se je v vseh 12 statističnih regijah Slovenije, in sicer tako, da je anketiranje potekalo vsaj na enem razdelilnem mestu upravičenca v posamezni statistični regiji. Po izvedbi terenske raziskave je izbrani zunanji izvajalec pripravil statistično analizo podatkov, ki je predstavljena v nadaljevanju.

Analiza odgovorov s strani odgovornih oseb razdelilnih mestih upravičencev kaže, da pomoč v hrani prejemajo predvsem ranljive skupine, kot so ženske, osebe stare 65 let ali več, starši samohranilci, invalidi in brezdomci. Razdeljevanje pomoči poteka najpogosteje mesečno, pri čemer večina upravičencev ocenjuje, da bo v tekočem letu pomoč z njihove strani prejelo med 201 in 1000 oseb. Večina upravičencev zagotavlja pomoč tudi iz drugih virov, pri čemer ostajajo ciljne skupine enake. Pomoč se osebam najpogosteje razdeljuje neposredno, z osebnim prevzemom na razdelilnem mestu, pogosto pa tudi dostavi na dom. Poleg pomoči v hrani upravičenci nudijo tudi spremljevalne ukrepe, kot so napotitve na pristojne službe, psihološko podporo in svetovanje pri zaposlovanju. Glavne ovire pri izvajanju pomoči so logistične in administrativne narave, zlasti skladiščenje, kadrovska pokritost in zahtevni postopki. Upravičenci zato predlagajo poenostavitev administrativnih postopkov, izboljšanje komunikacije med deležniki in večjo prilagodljivost pri izbiri hrane. Kljub tem izzivom ocenjujejo, da je neposredno razdeljevanje pomoči učinkovitejše od alternativnih oblik, kot so kuponi ali kartice.

Analiza odgovorov končnih prejemnikov pomoči kaže, da so med prejemniki pomoči pretežno ženske, največ jih je starih med 30 in 64 let, pogosto živijo sami ali v družinah z otroki, kar poudarja njihovo ranljivost. Za pomoč je večina končnih prejemnikov izvedela prek socialnih služb ali priporočil bližnjih. Najpogosteje so prejeli hrano, ki jo ocenjujejo kot koristno, a nekateri izpostavljajo nezadostno količino in pogostost pomoči. Kljub splošnemu zadovoljstvu so prejemniki poročali o nekaterih izzivih, kot so sram pri prošnji za pomoč, jezikovne ovire in administrativne zamude. Glavni razlog za nezmožnost nakupa hrane je dolgotrajna finančna stiska, saj si večina hrane ni mogla privoščiti že pred letom dni. Večina anketirancev ne prejema prihodkov od dela, kar potrjuje nizko stopnjo zaposlenosti in visoko stopnjo socialne ogroženosti. Večinoma imajo državljanstvo države, v kateri živijo, manjši delež pa je beguncev ali prosilcev za azil. Rezultati kažejo na prepletenost socialne mreže, saj nekateri prejemajo pomoč tudi iz drugih virov.

4. Izvajanje ukrepov v zvezi s komuniciranjem in prepoznavnostjo

Osrednji namen izvedenih ukrepov je bil obveščati javnost o izvajanju, izboljšati prepoznavnost porabe evropskih sredstev, obveščati o dostopnosti in razpoložljivosti pomoči ter obveščati o pogojih in merilih za pridobitev sredstev.

Izvedeni so bili naslednji ukrepi:

1. Slavnostni sprejem in podelitev zahval prostovoljcem, ki razdeljujejo pakete s hrano in izvajajo spremljevalne ukrepe v okviru Programa, s strani ministra in vodje Predstavništva Evropske komisije.
2. Tisk plakatov, ki so izobešeni na večjih razdelilnih mestih upravičencev in promocijskih dogodkih.
3. Organizacija novinarske konference ob začetku dobav hrane iz Programa, s katero je MDDSZ širšo javnost obvestilo o začetku dobav hrane iz Programa. Prispevek je bil objavljen na večini TV postaj, izjavo so podali minister, predstavnica Komisije in predstavniki vseh treh upravičencev.
4. Tisk in dostava informativnih brošur (Vodnik po socialnih pravicah), ki vsebujejo informacije o Programu in pravicah iz javnih sredstev, in jih upravičenci delijo skupaj s paketi s hrano.
5. Predstavitev Programa na Festivalu za 3. življenjsko obdobje v sodelovanju s predstavniki upravičencev.
6. Preoblikovanje programske spletne strani Evropska pomoč najbolj ogroženim, na kateri je MDDSZ redno objavljalo ključne novice o dogodkih, povezanih s Programom ter informacije o razpisih in javnih naročilih.
7. Naročilo izdelave predstavitvenega animiranega filma, ki je objavljen na programski spletni strani, na portalu evropskasredstva.si, deljen je bil na družbenih omrežjih MDDSZ in Facebook profilu Evropska sredstva ter posredovan upravičencem.
8. Predstavitev dosežkov preteklega programa in predstavitev novega Programa na dogodku MDDSZ ob 20. obletnici kohezijske politike.

5. Izpolnjevanje omogočitvenih pogojev in njihova uporaba v celotnem programskem obdobju

MDDSZ je izpolnjevanje horizontalnih omogočitvenih pogojev v zvezi s spoštovanjem temeljnih pravic in uporabo Listino o temeljnih pravicah in Konvencije o pravicah invalidov podrobneje opredelil v Opis upravljalvskega in nadzornega sistema Programa (OSUN).

Skladno s postopki, opredeljenimi v OSUN, je MDDSZ v začetku leta na programski spletni strani Evropska pomoč najbolj ogroženim, objavil informacije o človekovih pravicah in možnosti pritožbe ter obrazec za vložitev pritožbe. Informacije in obrazec za pritožbe so na voljo v 11 jezikih, tako da se lahko z njimi seznanijo tudi drugače govoreči končni prejemniki. Obrazec za vložitev pritožbe in informacije so objavljeni tudi v obliki lahkega branja in tako dostopne tudi osebam z omejitvami. Z dostopnostjo obrazcev in informacij o možnosti pritožbe so seznanjeni tudi upravičenci.

Izpolnjevanje omogočitvenih pogojev je bilo obravnavano tudi na letnem pregledovalnem srečanju s Komisijo, ki je potekalo 7. 2. 2024. Ugotovljeno je bilo, da neskladnosti in pritožb o kršitvah ni bilo.

MDDSZ je v postopku izbora operacij zagotovil upoštevanje skladnosti s horizontalnimi omogočitvenimi pogoji. Upravičence je s pogodbo zavezal, da obravnavajo pritožbe končnih prejemnikov v skladu z vnaprej določenimi pritožbenimi postopki, ter spodbujajo enakost moških in žensk ter preprečujejo vsakršno diskriminacijo na podlagi spola, rase, ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti med osebami, ki so oziroma bodo vključene v izvajanje aktivnosti. Upravičenec mora cilje uresničevati v skladu z načelom trajnostnega razvoja, ob upoštevanju načela, da se ne škoduje bistveno.

Po pregledu letnih poročil upravičencev za leto 2024 MDDSZ ugotavlja, da upravičenci zagotavljajo spoštovanje temeljnih pravic, enakosti in nediskriminacije. Pri razdeljevanju pomoči zagotavljajo dostopnost invalidom in drugim ranljivim skupinam, tudi z dostavo paketov s hrano na dom. Posebno pozornost namenjajo tudi varovanju osebnih podatkov ter usposabljanju zaposlenih in prostovoljcev za delo z ranljivimi skupinami. Delujejo okoljsko trajnostno z zmanjševanjem odpadkov in lokalnim razdeljevanjem hrane. Svoje aktivnosti izvajajo v skladu z Listino EU o temeljnih pravicah, Konvencijo o pravicah invalidov in načelom, da se ne škoduje bistveno.

Izpolnjevanje horizontalnih omogočitvenih pogojev je tudi eno izmed kontrolnih vprašanj Službe za kontrole MDSSZ pri izvajanju preverjanja na kraju samem, ki se izvaja na razdelilnih mestih upravičenca. Služba za kontrole večjih nepravilnosti in pritožb ni ugotovila.